Xalq artisti Ella Yaqubova - 75

Səhnədə yaşanan ömür

Teatr hər zaman incəsənətin əsas növü olaraq öz ətrafında istedadlı qüvvələrin işıq şöləsində böyük sənət fədailərini bəxş edib. Bu fədailər sənətin əsas mahiyyət etibarı ilə inkişaf etdirilməsi üçün var qüvvələri ilə çalışıb. Hətta gecələrini gündüzlərinə, gündüzlərini gecələrinə qatmaq naminə olsada sənətin ağrılı-acılı anlarında belə bu məbədi tərk etməyib. Öz dünyalarının ömür yolunu məhz bu məkanda tapıb. Hər dəfə sənət korifeylərimizdən və onların yetirmələrindən söhbət açanda bir daha şahidi oluram ki, sənəti öz varlığı qədər əziz və doğma bilən aktyor və aktrisalarımız bu gün də çalışır, öz sənət məktəblərini yaratmaqla gənclərin yetişdirilməsi, sənət uğurlarının qazanılması üçün var qüvvələrini əsirgəmirlər.

Gəncə Dövlət Dram Teatrının xoşbəxt taleli yetirmələri sırasında Respublikanın Xalq artisti Ella Yaqubovanın isə öz yolu, öz dəsti-xətti var. Bu aktrisa sənətin ilk məziyyətlərini məhz Gəncə Dövlət Dram Teatrının müqtədir sənət korifeylərindən öyrənərək 75 illik həyat yolunun 56 illik bir sənət zirvəsində yaşada bilib. Bu sənət zirvəsi onun həyatının enişli-yoxuşlu hərdən də ağrılı-acılı, yuxusuz gecələrinin ömür zirvəsində yüksələ bilib. Bu ömür zirvəsinin 56 illik sənət tarixçəsi həyatının mənasına, səhnə ömrünün işığına çevrilib.

Ella İsmayıl qızı Yaqubova 1946-cı il dekabr ayının 30-da Gəncə şəhərində hərbiçi ailəsində anadan olub. İbtidai təhsilini Gəncə şəhərində alıb. Atası İsmayıl kişi müharibədən sonra da hərbidə qulluq etdiyindən Bakı şəhərinə köçmək məcburiyyətində olan ailə üzvləri ilə birgə o da Bakıya köçüb və orta təhsilini burada 44 saylı orta məktəbdə davam etdirib. Elə məktəbdə oxuyarkən burada dram dərnəyinin üzvü olub. Bununla yanaşı gənc qızın incəsənətə olan marağı onu Mədəniyyət sarayının rəqs ansambılına rəqqas kimi gətirib. Həmçinin məktəb illərində Azərbaycan Dövlət Televiziyasının "Uşaq və Gənclər" baş redaksiyasının hazırladığı "Pioner şeypuru" və "Tonqal" verlişlərində çıxışlar edib. Ailə üzvləri bu kiçik qızın teatra, incəsənətə olan böyük marağını bilirdilər. Ancaq o dövrün kişilərinə xas olan xüsusiyyətlərdən irəli gələrək, əsasən atası İsmayıl kişi onun bir aktrisa olaraq səhnədə fəaliyyət göstərməsinin əleyhinə idi. Elə buna görə də ailənin təkidi ilə Ella orta məktəbi bitirdikdən sonra sənədlərini Pedaqoji Universitetə vermək məcburiyyətində idi. Belə də oldu. O, Pedaqoji Universitetə qəbul olundu. Ancaq ailə üzvlərindən gizlin 1963-cü ildə Bakı Mədəni Maarif Texnikomuna daxil olub və 1966-cı ildə bu texnikomu bitirib. Bu illər ərzində Ella Yaqubova xalq teatrlarında sənət məziyyətlərini Məmmədkamal Kazımov, Lütfü Məmmədbəyov, Hüseynağa Sadıqov, Süleyman Ələsgərov, Fazil Bayramov kimi sənətkarlardan öyrənə bilib. Tələbəlik illərinin təcrübəsi onu Gənc Tamaşaçılar Teatrına gətirib. İlk professional səhnədə aktrisa kimi özünü bu teatrın səhnəsində hazırlanan "Anacan" və "Qikor" tamaşalarında yardımçı heyətin tərkibində sınaya bilib. Sonrada Xalq teatrlarına baxış festivalında Gəncə Dövlət Dram Teatrının rejissoru, Respublikanın Əməkdar İncəsənət xadimi Həsən Ağayev onun səhnədə istedadını görüb və Gəncə Dövlət Dram Teatrına təyinatının verilməsinə köməklik göstərib. Beləliklə 1966-cı il aprel ayının 10-dan Ella Yaqubova Gəncə Dövlət Dram Teatrına gəlib. Bu gündə aktrisa Ella Yaqubova o illəri xatırlayarkən söhbətlərində deyir: "Hər zaman bu sənəti, bu məbədi əsas həyat kredosu kimi qəbul etmişəm. Xüsusilə Gəncə Dövlət Dram Teatrına işləməyə gələndə gördüm ki, doğrudan da teatr düşündüyüm kimi adi sənət deyil. Çətin, can aparan, ağır zəhmət tələb edən sənət məbədidir. Biz səhnədə bütün canımızı, bütün varlığımızı qoyuruq və onunla da, yaşayırıq. Ona görə də sənətimiz bizim həyatımızın çox hissəsini, sonradan isə bütün varlığımızı təşkil edir. Nə xoş-

bəxtəm ki, bu gün bu sənətə görə məni sevən çoxsaylı tamaşaçım var. Bütün qazandığım uğurlarıma görə müəllimlərimə və sənət dostlarıma, eləcə də tamaşaçılarıma minnətdaram".

Maraqlı bir faktı qeyd edim ki, aktrisa Gəncə Dövlət Dram Teatrına ilk gəlişi günü rejissor, Xalq artisti Məhəmməd Burcəliyevin quruluşunda Cəlil Məmmədquluzadənin "Ölülər" pyesinin tamaşasında (tamaşa teatrın səhnəsində 16 mart 1966-cı ildə hazırlanıb - A.B) Nazlı obrazını teatrın baş rejissoru Nəsir Sadıqzadənin təklifi ilə ekspront olaraq oynayıb. İlk səhnə debütü uğurlu olub və aktrisa bu teatrın səhnəsində Ələddin Abbasov, Məhəmməd Burcəliyev, Sədayə Mustafayeva, Rəmziyyə Veysəlova, Firuzə Bədirbəyli, Səməd Tağızadə, Kərim Sultanov, Ağa Məmmədov, Zülfüqar Baratzadə, Reyhan Tağıyeva kimi sənət ustaları ilə çiyin-çiyinə çalışıb və onların sənət məktəbindən bəhrələnib. Aktrisa Gəncə Dövlət Dram Teatrının səhnəsində müxtəlif əsərlərdə iştirak etməklə, maraqlı obrazlar qaleriyası yarada bilib. Belə ki, "Komsomol poeması"nda Gülbahar, "Ezop"da Melita, "Son məktub"da Xatirə, "Mənim günahım"da Ayqız, "Nəriman ata"-da Bacı və digər obrazları aktrisanın uğurlu səhnə taleyi bəxş etdiyi obrazlarının bir qismidir. O, Gəncə Dövlət Dram Teatrında Həsən Ağayev, Nəsir Sadıqzadə, Yusif Bağırov, Məhəmməd Burcəliyev, Vaqif Şərifov kimi istedadlı rejissorlarla çalışaraq onların sənət məktəbində yetişə bilib. Bu gün də aktrisa bu sənətkarları böyük hörmət və ehtiramla xatırlayır.

1968-ci il. Bu tarix daha əlamətdar hadisə ilə yaddaşlarda yaşayır. Belə ki, Lənkəran, Şəki, Ağdam və Mingəçevirdə Dövlət Dram Teatrlarının yenidən yaradılması ilə bağlı tarixi bir sərəncam olub. Bu zaman Mingəçevir Mədəniyyət sarayının nəzdində fəaliyyət göstərən Xalq teatrının truppasının bazasında Mingəçevir Dövlət Dram Teatrı yaradılıb. Bununla yanaşı teatrı inkişaf etdirmək məqsədilə bir sıra fəaliyyətdə olan dövlət teatrlardan aktyor və aktrisalar işləmək üçün buraya göndərililər. Bu zaman 1968-ci ilin oktyabr ayında Ella Yuqubova da Gəncə Dövlət Dram Teatrından Mingəçevir Dövlət Dram Teatrına yenidən təyinat alıb.

Mingəçevir Dövlət Dram Teatrı 1969-cu il mart ayının 28-də Beynəlxalq Teatr günü ərəfəsində öz pərdələrini Cəfər Cabbarlının "Almaz" pyesinin ilk tamaşası ilə açıb. Aktrisa Ella Yaqubova Mingəçevir tamaşaçıları qarşısında ilk debütü olan Almaz obrazını böyük müvəffəqiyyətlə təqdim edə bilib. Respublikanın Xalq artisti Ella Yaqubova Mingəçevir Dövlət Dram Teatrında 53 illik səhnə fəaliyyəti dövründə 330-dan artıq əsərdə 330 fərqli obrazlar qaleriyasının yaradılmasına nail ola bilib.

"Almaz"da Almaz, "Solğun çiçəklər"də Sara, "Aydın"da Gültəkin, "Yaşar"da Tanya, "Hacı Qara"da Sona, "Eşq və İntiqam"da Həcər xanım, "Bayramın birinci günü"də Fəxrundə, "Vətən Jərdi"də Sara bəyim, "Ana"da Səlma ana, "Nənəmin kələyi"də Nənə, "İki yetimin taleyi"-də Ana, "Duel"də Naza, "Təcili teleqram"da Artıq, "Qətil günü"-də Turan, "Cavanşir"də Reyhan, "Müfəttiş"də Mariya Antonovna-Çilingər arvadı, "Məhv olmuş gündəliklər"də Anjel, "Nənələr ərə gedir"də Məsi arvad, "Sərgüzəşti vəziri-xani-Lənkəran"da Pəri xanım və başqa surətləri aktrisanın çox məharətlə yaratdığı obrazlar qaleriyasına aiddir. Xüsusi olaraq qeyd etmək lazımdır ki, istər epizodik, istərsə də əsas rol ar ifa edən Ella Yaqubova bu pyeslərdəki obrazlarının təqdimatında öz təbiiliyi, səmimiliyi, emosionallığı ilə hər zaman fərqlənməyi və tamaşaçını düşündürməyi bacaran bir aktrisa kimi sevilib. O, bu teatrın səhnəsində İldırım Cabbar, Zülfüqar Abbasov kimi rejissorların sənət məziyyətlərindən bəhrələnib. Bu gün də rejissor yaradıcılığından söhbət düşəndə aktrisa Xalq artisti Zülfüqar Abbasovun rejissor traktofkasından bəhrələndiyini xüsusi olaraq qeyd edir və deyir: "Mənim yaradıcılığımın zirvələrə çatmasında rejissor Zülfüqar Abbasovun böyük əməyi olub. Mən ondan obraza yanaşma, rolun daxili aləmini açma, obrazda təklif olunan vəziyyətlərin ideyalarından uzaqlaşmamaq prinsiplərini öyrənə bildim".

(Ardı var)

Anar Burcəliyev
Teatrşünas-tənqidçi